

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 coroane.
Pe jumătate de an 4 cor.

Pentru România și alte țări străine pe an 10 cor.

Un număr singuratic
10 fileri.

Redacția și Administrația Nr. 817.

Telefon Nr. 29.

Apare în fiecare Sâmbătă.

Inserate după învoială.

Manuscripte nu se înapoiază.

Crăciunul.

Crăciun!... Ce cuvânt plăcut, bogat în cuprins... În limba popoarelor nici nu poate fi un alt cuvânt mai adânc, mai plin de înțeles decât acesta... Gîndurile noastre se eliberează de cătușele înguste ale mizeriilor zilnice și ne odihnim — câteva clipe lângă leagănul sfînt, în care s'a odihnit Mintuitorul.

În depărtarea vremilor întrezărim aceia slăvită peșteră, în care o mamă, chinată de oboseală, își contemplează într'un extaz al uitării de sine, micul pruncuț adurmînd, cu un zimbet divin pe buze... Tresărim fără de voce și simțim cum pe inimile noastre se revarsă ceva cald, ceva nespūs de dulce, ce ne înviorează ca o ploae binefăcătoare.

Cu aceeași căldură în ochi, desigur, căutăm și noi la odraslele noastre, adurmînd în clipita cînd în graiul lor gînguriu încercușă a ne spune ceva... Ochi ni-se înduioșează și fără de voce rostim o rugăciune pentru sănătatea și viața lor, ca bunul Dumnezeu să le facă parte de un viitor strălucit... Șapoî încă un pas... și ne oprim la înșăși vremea, cînd și noi eram așa de fericiți și nevinovați!

Între atuncî și acum e o răsîntie, o lungă răsîntie de drum. După cei dintâi pași ce i-am făcut, cînd dezmerdările părinților nu mai veghiau la capătiiul nostru, viața, această mare taină cu care numai odată ne întîlnim aici pe pămînt, ne-a luat în stăpînire.

În marele vîrtej al ei cîntecile de leagăn, mîngăerile părintești au dispărut, ear

înlocul lor au început să răsune glasuri... glasuri străine, stridente, vrășmașe. Pretutîndînă un vaer general de neîndestulare, o vecinică încăerare între om și om. Azi, pentru cei mai mulți dintre noi, viața e un jug, o povară grea și neplăcută, pe care siliți sînt toți să o poarte pînă la groapă... și earășî — pentru alții: un neîntrecut îndemn de a se înălța sus, cît mai sus pe scara onorurilor lumești și deșarte.

De unde atîta măsură nedreaptă? De unde aseastă disordine în viață?

În nizuința de a răspunde, dibuim ca prin întuneric și sîntem deopotrivă acelora, cari în vis dîndu-și cu capul de pîrete, se pomenesc cu dureri, fără să știe cum și de unde provin.

De pe buzele slăvitului Mintuitor înșă răsună eternele cuvinte: „Eu sînt calea, adevărul și viața“...

Ne cade greu nouă, celorce am descifrat problemele adînci ale naturii și am descătușat puterile ei pentru a ne apleca mințile în fața acestui „fiu nazarinean“, dar în aceste cuvinte ale evangheliei — orcîit de simple ar părea — răsună cea mai sublimă filozofie în stare de a limpezi întregul rost al vieții noastre pămîntești.

Unul este adevărul și una este calea, ce ne duce la dînsul. „Învățați dela mine, că blind sînt și smerit cu inima“, ne spune earășî Mintuitorul. Înșă cîți ne-am silit în cursul vremilor să-î urmăm pilda?

În fața leagănului unde odihnim, eată cum o ceață întunecoasă se desprinde de pe

ochi noștri zărind — în toată splendoarea lui: *adevărul*.

La lumina lui, răscolindu-ne trecutul, subt spuza lui zărîm îngropată o inimă, zgîrcită și mică, îndestulată cu sine, mîndră pentru propria-i viață. Și 'n goana noastră nebună după întreceri am părăsit, oh decînd, calea adevărului, fără să cumpănim, să ne facem înțai singuri prețuirea cuvenită, — străbatem înapte și lovim fără cruțare în tot ce ne stă în cale. Dar nu-î destul atîta.

Vorbim foarte mult despre adevăr și bine, două lucruri deapururi vecinice și mari, ca să le sfidăm în față, să trecem nepăsători peste ele. Eată, de unde derivă cel mai mare rău în viață. Nu din faptele cele rele ale oamenilor, ci din nepăsare, din sărăcia lor morală față de adevăr și de bine.

Și blindul Nazarineanu deaceaia s'a sălășluit în pîntecele Fecioarei și a venit între noi, ca să ne neteziască glimpii din calea vieții și stabilind, subt lumina eternului *adevăr*, marginile ei, să ne-o facă plăcută și lesne de străbătut.

Destul! Sculați-vă acum gînduri drumețe, delingă leagănul vrăjit, unde ați odihnit câteva clipe, sculați-vă să mergem de aici și — în cadrul înduioșătoarei sărbători de azi, reconstruind demnitatea *morală* a omului, dați-i loc să percurgă în liniște drumul acestei vieți, la pragul căreia strălucește apoteoză vieții de veci și blinda figură a „profetului“ din Nazaret, care ne cheamă: „o voi toți cei osteniți, veniți... veniți...!“

Lian.

FOILETON.

La Crăciun.

Ce aspect înviorător și-se desfășură înaintea ochilor sufletești, în pragul sărbătorii Crăciunului. În trenuri afluență neobicinuită; oameni veseli grăbesc la ai lor ca să serbeze împreună... Copii dela școlii grăbesc cu neastîmpăr spre casă la căminul cald al părinților, unde mama își așteaptă cu zor odorul dus de 4 luni. Ce scene duioase se petrec pe rotogolul îmbătrînitului nostru pămînt. Mama, pe care o cîntă marele poet al durerii M. Eminescu: O, mamă, scumpă mamă, în negura de vremi, pe freamătul de frunze la tine tu mă chemi etc.; ear Gh. Coșbuc o dezmeardă: Afară-î vînt și e 'norat, și noaptea e tîrzie; copilele și-au culcat, tu inimă pustie; stai tot la vatră 'necet plîngînd: e dus și numai vine! Șadormi tîrziu cu mine 'n gînd, ca să visezi de mine!...

Cu cîtă dragoste îl îmbrățișează și sărută privindu-l cu nespūsă fericire în suflet. Ear cînd vine feciorul dela miliție, în concediu pe sărbătorile Crăciunului — tot mama e cea arsă de dorul lui și-l întîmpină cu lacrimile ei cristaline — izvorite din sufletul ei pâlît de arsura atîtor doruri și grijî. Acum la Sărbători își alină nițel dorul văzîndu-l earășî la vatra părintească. Mai vin apoî și celelalte neamuri, prietini și vecini să strîngă mina noului sosit. Ear cea mamă bătută de vînturi, de ploî și ninsori, care umblă ca o fantomă, între suspine înăbușite, printre cru-

cile din cimitir căutînd movila subt care zace toată bucuria ei...

Azi multe mame cu fața brăzdată de enorme dureri sufletești, caută locul unde să verse lacrimi ferbinți după cei rușiți din sufletul lor... Și aceste lacrimi le uscă credința în Mintuitorul lumii; blindul și dulcele glas le impacă pe toate.

Sufletul creștinului în preajma acestei zile mari se moaie. Par'că și firii mai harpagone devin mai cheltuitoare în zilele marelui sărbătorii a Nașterii lui Isus. Prestetot schimbarea miraculoasă în sufletele milioaneilor numai o putere divină o poate produce, și aceia zace în credința către Dumnezeu. Ființele blăjine, cari nu se cufundă în ale scobirei rostului de a fi ori a nu fi, îngropîndu-se cu bieți lor creeri în ale cărți voluminoase, studiind cu îndirjire, pentru a dezlega problema care a stins pîn'acum multe lumini, simțesc în această mare zi o mîngăere înviorătoare, uită pe câteva momente toate nevoile lumești, deschid porțile sufletului lor, să între acolo duhul cel bun și blind. În aceste clipe mărețe par'că și cel mai îndrăcîit om se coboară în cămara de mult și greu zăvorîtă a lumii sale sufletești și, poate fără voea lui îl răpesc gîndurile la zilele trecute, la viața sa scursă în noianul vremii și par'că aude din adînc vocea muștrătoare a conștiinței trezite în aceste mărețe zile. O roșată grăitoare se furișează pe fața lui... Primește mîngăerea la spovedanie, cînd își descarcă balastul sufletului chinuit — prin mir își primește întărirea promisiunii făcute către Dumnezeu, că va rupe

cu trecutul, că 'n legile moralei întemeiate de Mintuitorul nostru își va petrece restul vieții, și poatecă această nouă îndrumare a unei voinți mai nobile, îl va purta pe alte căi mai bune... Ferberea asta binefăcătoare în lumea internă a creștinului din care n'a perit credința în Dumnezeu îl înalță spre culmile unei vieți mai frumoase, ear ateu e mereu muncit de gîndurile negre ale nimicniciei... Unde îi sînt acestuia clipele emoționante, bucuriile cele recreatoare, cari îi dau noui puteri de a purta cu resigăniune povara vieții? Este trecerea acestuia în Nirvana atît de păciuită, de resigănată, ca aceluî cu credința în viața de apoî?!

Mintuitorule, mărîre ție, că ai venit să illuminezî întunerecul ce apasă omenirea, trimite și acum și întotdeauna razele tale binefăcătoare asupra celorce te prăznuesc cu bucurie și iubire de oameni, ear pe cei negri la sulet îi abate pe căile adevărului și ale iubirii de oameni!

Sirach.

Mărîre întru înălțime!

Acum e ziua să se nască,
El, Fiul Tatălui ceresc;
Ca lumea să o mântuiască
De tot păcatul strămoșesc.

Acum și oastea îngerească,
La Vitleem, jos a venit,
Și pe ființa cea cerească,
Cîntînd în chor o a preamărit:

Ortografia viitorului.

(O înnoire în ortografia „Progresului”).

La întemeierea revistei noastre, noi „progresiști”, ne-am ales ortografia purfonetică, căci — vorba unui prieten al nostru (profesor de limba română în România) — „Progresul” n'ar fi progres, dacă s'ar ține strict de oficialitate”. Cutoastea la început se năprărise lumea asupra noastră, că de ce scriem *Romîn, Romînia, romînesc*, și nu *Român, Komânia, românesc*, ca derivate dela *Roma*. Ca să nu ne perdem abonați, neavînd încotro, am făcut concesia de a scrie, deci, și noi: *Romăn, Romănia, romănesc*, dînd la vreme (în „Progresul Nr. 7 din 1907) și explicația cuvenită, la care cititorii noștri, văzînd acolo pe *a* în corpul acestor cuvinte, s'au liniștit, n'a mai aprehendat nimeni, ș'asa scriem înainte: *Romăn, Romănia, romănesc*, obicinindu-se deja ochiul cititorilor cu această mică inovație convențională în cadrul sistemului purfonetic.

Legea fundamentală a purfonetismului sună: *să scrii cum vorbești*, vorbind corect bineînțeles. În „Progresul” nostru, am fost făcut, însă, încă o concesie nemărturisită pîn'acum. Anume, pentru a nu fi osîndiți pentru o prea mare abatere dela ortografia oficială a Academiei române, am scris pîn'acum, din pur convenționalism: *d. e. pom*, la plural *pomî*, articulat *pomîi*, deși aici, după legea purfonetismului, al doilea *i* atonic, n'are ce căuta, deoarece articolul pluralului, plenisonul *i* îl absoarbe pe premergătorul său *i*, cum și la singularul femininelor articolul *a* absoarbe terminațiunea *ă*: *masă*, articulat *masa*, ceiace înaintevreme se și scria *mas'a*, arătînd apostroful emisiunea lui *ă*. Deci cum astăzi nu mai scriem nici *masăa*, nici chiar *mas'a*, totastfel nu-i nevoe să scriem nici *pomîi*, nici *pom'i*, nici *pomî*, cum am scris și noi pîn'acum, dar nici *pomii*, cum a decretat Academia, ci — pentru încunjurarea oricărei inconsecvențe, de azi încolo vom scrie: *pom*, *pomî*, articulat: *poni*; *om*, *oameni*, articulat: *oameni*;

copil, *copî*, articulat: *copii*; *fiu*, *fî*, *fîi* ș. a. m. d. nu *copîi*, *fîi* (brr!), cum per consequentiam *trebuie* să scrie ceice fără nicio justificare, omițînd pe *i* semitonic din grafica românească, au ajuns să scrie, până și într'o vorbă scurtă, de două silabe, cite trei vocale de același fel. Oare cum ar despărți păstrători oficialității de pildă vorba *fîi* (fi-ii, ori fii-i? copi-ii, ori copii-i?). Intreb mai departe, de ce nu se păstrează cei trei *iii*, în congruență cu durata tonului, și la genitivul pluralului: *copiiilor*, *fiiilor*, de ce? Insfirșit dacă bunăoară Germani în vorbele compuse: Schiffahrt, Kammacher etc. omit citeun sunet organic, scriînd Schiffahrt, Kammacher, de ce să nu omitem și noi Români pe al treilea sunet anorganic? De ce să scriem, ca nimenea 'n lume, *copîi* nimănu, *fîi* rătăciți? Unde s'a pomenit ca un țaran român să scrie vr'odată așa, ori în școală cum ar putea învățătorul, sau chiar academicianii, să explice necesitatea folosirii acestei ciudățenii nefirești, cînd se știe că în ortografia modernă românească s'a înstăpînit tendința de a se evita, pe cît se poate, sunurile duble (femeie, ideie, dumnezeiește, aceiași, înainte, înoată etc.)

Primul care a urmat acest principiu, a fost *S. Popescu*, care deja la 1892 a scris în „Metodica specială a religiunii” (ed. II. București) consecvent articolul masculinelor la plural cu un singur *i* plenison. Al doilea care a dovedit temeinic acest rezon ortografic (în broșura sa „Simplificarea Graficii și Ortografiei rom.” Oravița 1900), a fost cărturarul nostru *Ilie Trăilă*, ear al treilea care pledează, răzimat pe o argumentație științifică („Românul Nr. 37/1912) pentru omiterea lui *i* atonic la pluralul masculinelor, luînd în zeflema pe ceice scriu cu îndărătnicie până și *bragagîi*, *zapcii* etc., e distinsul profesor *Dr. Alexandru Bogdanu* dela liceul din Brașov, a căru recentă „*Altă ortografie*” o așteptăm cu dor să o recitim încurînd și în broșură...

Adevărat că și eu, iscălitorul acestor rînduri, am cunoscut și recunoscut (în broșura „Potpourri” 1901) necesitatea de a in-

troduce această inovație în ortografia rom. purfonetică, care este negreșit *ortografia viitorului* apropiat, dar, deși simplificată, și ferită absolut de supărătoarele inconsecvențe, ce ne fac de rîsul lumii, cum zisei și mai sus, am făcut și noi concesii, cum face și Academia rom. care și ea, făcînd mereu la concesii, n'a cutezat (?) să decreteze deodată pe deantregul purfonetismul (curentul inaugurat de Tit Maiorescu), ci nădăjduim că de rîndul acesta cînd va reveni, și nu neîndoim că va reveni cît de încurînd, va face odată rînduiala definitivă, accepțînd — fără concesii — sistemul purfonetic, pe care l-am introdus și noi „progresiști” în revista noastră și, scuturînd astfel și ultima uscătură din pluralul masculinelor, nu facem alta, decît ne ținem de programul „Progresului” nostru, promovînd simplificarea lucrurilor, — ce denotă progres!

Deocamdată atîta, ca comentariu pentru inovația ortografică introdusă în numărul nostru de astăzi. Ce am mai avea și înavea de spus cu privire la ortografia noastră, osîndită de a o păți cum a pățit-o cînele Neamțului, căruia i-s'a tăiat coada tot cu mereuțul, ca să nu-l doară prea tare, vom încerca a arăta în alt loc, pe altă cale.

Gheorghe Jianu.

Cetatea Hotinului.

Dintre toate ținuturile Basarabiei un interes deosebit prezintă ținutul Hotinului și însăși cetatea cu aceleași nume, despre care profesorul Istrati a spus în conferința sa cam următoarele:

Una dintre cele mai frumoase relicve ale românismului, un mărgăritar al arhitecturii românești e Cetatea Hotinului.

Hotinul făcea parte dintr'o serie de întărituri, cari încunjurau vechea Moldovă: Hotinul Soroca, Benderul Akermanul și Chilia.

Toate aceste fortificațiuni erau puternice: Hotinul însă era de o construcție cutotni diferită și în aceleși timp cel mai redutabil.

În el erau defapt două cetăți: o cetate veche care se crede, că există de prin secolul al III-lea, cînd Lentul a cucerit Hotzimul, un oraș dac, care era sub comanda lui Cotizon, dar și o cetate mai nouă despre care unii au zis, că e

„Mărire întru înălțime,
Lui Dumnezeu cel bun și sfînt!
Și între oameni de bine
Să fie pace pe pămînt!”

„Mărire” și azi lumea-ți cîntă,
Isuse-al Tatălui cuvînt!
Că tu adus-ai pace sfîntă,
Și mîntuire pe pămînt!

Ang. E. Birou.

Să nîe scăpe Moș Crăciun.

(În graiul bănățenesc).

Unge-î muma, să mă vadă
Icî prin munți-ai cu zăpadă,
Ai dă 'n vremea iernată
Stau cu creasta înghețată.

Vai dăparce-î satu meu,
Unge mă dezmiardam eu.
Doru-mi, dar ce-î poț face,
Nu știu dă mi gloata 'n pacie...

Bieț copii mei micuț
Cum s'or zguguli, tot rupt,
Și în dzîua dă Crăciun
D'unge-or gusta ceva bun...

Prîngă vatră-or așcepta
Pân' málaiu s'o găta,
Și cînd o fi minit gata,
Întrăba-or „unge-î tata?”

Biata mumă li-o răspunge:
Voî, țucu-vă, nu știț unge.
Și voî cînd măi izbuciț,
Cînd vis marî... să cătăniț!

Și pră voi țara vă mină
Pră dăparce 'n țară strînă,
Unge-î dus ș'al vostu tată
În a lumie largă, lată.

Copilași n'or tăcea;
Tot pră tata l-or strîga.
Muma coaja cînd li-o frînge,
Or începe toț a plîngie.

Ea atunci s'o năcăji,
Vorbe grele li-o grăi...
Dumnîedzău să-î prăpagiască
Pr'ai d'umblă să nîe urviască!

Pr'ai cie-or tot împegiaca
Pr'ai cie umblă-a se 'mpăca.
Moș Crăciunu cie nu-î bace
Pr'ai cie nu vreu gireptacie.

Cînd l'atîcea mă gîngesc,
Dzău dă pot să măi țîrpesc.
Cît îs io dă 'ngîndurat,
Că nu's și io-acas în sat.

Maghiș dăla răsărit
Lu Isus i-or dăruit
Aur, smîrnă și tămîie —
Că 'n lume pacie să fie.

Să trăim toț pră pămînt
Cum nîe 'vață duhu-al sfînt.
Să nîe scăpe Moș Crăciun
Dă sabie și dă tun!

Ilie Crăciunel.

Dumnezeu și Țiganul.

— Snoavă. —

Un Țigan se îmbolnăvi odată rău detot și trimise după popa ca să-l grijiască. După ce is-

prăvi popa, Țiganul cel mic se duse afară după el și-l întrebă:

— Ce zicî, cinstite părinte, măi trăește tata ori nu?

— Nu cred, taică, să măi scape.

— Da nu poț d-ta să te rogî la Dumnezeu să-î măi lungiască zilele, că ași plăti orce cere trebuința. Că de, Țiganul îl iubia mult pe tată-său.

Popa care știa pe Țigan cu dare de mină, îi zise:

— De, taică, ia și tu zece galbeni și du-te la scorbura cutare din pădure cînd s'a înopta și pune-î acolo și apoi întrebă așa:

„Doamne, măi trăește tata?”

Și de-î fi bun la inimă, Dumnezeu îi va spune de măi trăește, și dacă îi spune așa, întrebă-l și cît măi trăește și așa afli.

Luă Țiganul zece galbeni și se duse la scorbura, unde îi spusese, și întrebă:

— „Doamne, măi trăește tata ori nu?” Popa care se duseze măi devreme și să urcase în copac, răspunse cu glas prefăcut:

„Măi trăește, fiule”. Atunci Țiganul bucuros, întrebă cît măi trăește? ear glasul prefăcut răspunse: „măi trăește un an”.

A plecat Țiganul voios acasă să ducă vestea cea bună.

Dar cînd să intre în bordei, îl opri mă-sa spunîndu-i:

— Du-te mă, du-te, că a luat Dumnezeu pe tată-tău.

— Aoleo, cum se poate?

— Se poate, că l-a luat.

— Fugî d'aceia, fă mamă, l-o fi luat altul, da nu Dumnezeu, că chiar hadineaorî vorbiu cu el și m-ia spus că-l măi lasă un an...

făcută de genezezi, dar care defapt se datorește lui Ștefan cel Mare (înainte de 1475).

Zidurile cetății aveau 35 metri înălțime, în unele părți până la 40 m. Creptăturile de sus arată că cetatea era pregătită pentru războaie cu săgeți.

Turul acestor arcuri era cu mult mai mare decât al puștilor, deoarece săgețile mergeau până la 200 metri, pecind la Waterloo puștile atingeau 80 metri, spune conferințiarul.

De grozăvia acestor arcuri cronicarii unguri vorbesc când descriu primele lupte ale lui Vlaicu-Vodă. Deasemeni Sienkiewicz, scriitorul polon, în „Trilogia” lui patriotică arată forța arcurilor și vitejia arcașilor moldoveni.

De aci Ștefan cel Mare a bătut la 10 Ianuar 1475 pe Mohamed II. Abia în urmă cind a venit la tron Petru Rareș, acesta ca un excelent artilerist, a împrejmuț cetatea cu șanțuri și ziduri în senz mai modern.

La 1459 regele Casimir al Poloniei se obligă față de Ștefan să respecte hotarele Hotinului, dar asta nu ținu mult, fiindcă toți aveau ochi ațintiți asupra acestei cetăți falnice. Hotinul sufere atacuri la 1562, la 1563 și mai în urmă, dar revine mereu moldovenilor.

La 1600 Mihaï Viteazul bate și el la porțile Hotinului pe Eremia Movilă.

Mihaï era în Maï la Brașov, ear în Iulie se întoarse la Iași unde i-se închină populația. În interval el făcuse drumul la Hotin și bătuse pe Eremia Movilă, care însă fugind în cetate, scăpase cu viață împreună cu fratele său Simion.

La 1674 câștigă și el lauri, prin victoria dela Hotin, împotriva Turcilor. Peatunci Hotinul era și un centru cultural, căci Hotinul avea o școală la care învățase fratele lui Sobieski, pecind în Ocident nu erau asemenea școli.

Hotinul intră dintr'o stăpînire în alta, până la 1812, cind prin răpirea Basarabiei el trece în stăpînirea Rușilor.

Cetatea a mai fost utilizată până la 1859, cind guvernul rus în urma raportului unei comisii militare, a desfăcut-o lăsînd-o în părăsire.

Azi măreața cetate moldovenească e un labirint de ruini, înjurul cărora pasc vitele locuitorilor.

O carte a lui Alexandru Hașdeu, tradusă de cavalerul Stamati, vorbește de centrul cultural, care era Hotinul, din care rezultă, că noi aveam o cultură proprie.

Dela 1812 cu nimic n'au progresat comunele din Basarabia. Vechiul șleau al lui Mihaï Viteazul, servește și azi drept drumul trecătorilor. Sate prin prejuri sînt puține.

Unii din Moldova mai păstrează și azi ilicele, cari nu sînt decît vechile tunicî ale Pelasgilor.

Sînt privilegiați în Basarabia răzeși și maziili români. Pecind în Moldova moșneni au ajuns într'o sărăcie cumplită. Ruși după 1812 i-au favorizat, le-au dat titluri de boeri. Boeri moldoveni de acolo păstrează și azi în îmbrăcămîntea lor vechile brandeburguri de pe vremea lui Ștefan cel Mare.

Se mai vorbește de titluri ca acela de căpitan: căpitan Costachi, căpităneasa cutare etc.

Moldovenii Basarabiei au înlocuit azi cultura porumbului și a grîului în mare parte prin a viilor și pomelului.

Bravura acestor Români e și azi tot atît de strălucită. În războiul cu Japonia, Rusia a trimis în lupta dela Liao-Yang 40.000 de Moldoveni, din cari au pierit bătîndu-se ca lei 15.000 de tineri voinici și frumoși; 5.000 au căzut chiar la primul atac. Doi inși: Cumpăt și Țăranu, făcuți prizonieri decătore Japonezi, au reușit să fugă spre a reveni în patrie.

Deoarece mulți din cei întorși din război n'aveu acum nicio situație, au făcut apel la guvern să-i ajute. Drept ajutor și drept recunoștință, se zice că țarul le-ar fi dat voe să-și atirne citeo placă de gît spre a avea dreptul să ceară de pomana.

Ear acum cițiva ani, vînd vestea că țarul a dat voe să se poată sluji românește în bisericile Românilor, un preot care a luat de cinstit acest ordin și care și-a permis să spună evanghelia în limba creștinilor români, a dispărut imediat și nici până azi nu se știe de el.

Din zborul gîndului.

(Greutatea vorbelor. Secoul senzațiilor).

Vorbele se tocesc și-și perd mereu din greutate. Urmăriți numai ceiace se scrie zilnic, și vă veți convinge.

Cînd dăm expresie simțimentelor noastre, ar trebui să fim mai precauți în alegerea hainei, a vorbii. Cînd vorbim, acela care ne ascultă, ne va judeca mai cu anevoe, pentrucă a face două lucruri deodată, merge mai cu greu. Precauțiunea noastră trebuie să fie mai mare însă, cînd scriem, căci celce ne citește, are mai multă vreme pentru a dezlega taina scrisului.

Da, vorbele nu mai au greutatea cuvenită.

Aici ne oprim puțin și deschidem o parenteză. E: cuvintele Dumnezeu, artă, artist, talent și alte multe, sînt aproape într'un rang cu mălaiul ori mămăliga. Trebuie să știm cînd, ce cuvînt, și cui îl spunem. Ear sentința ce o spunem asupra unui lucru, să nu fie pripită și unilaterală, ci dreaptă, sinceră...

Da, dreaptă și sinceră, căci înloc de a ajuta, stricăm.

Un cuvînt nepotrivit e deajuns ca să rănești în inimă pe cel simțitor. Și earăși un cuvînt de laudă nemeritată, pe cel închipuit îl va transpune într'al șeaptelea cer, unde nu i-e locul.

* *

Trăim în secolul senzațiilor. Vezi pe unul ori pe altul, făcînd gălăgie înjură-i, numai ca să tragă atenția lumii asupra-i și să stoarcă puțină administrație. Repet încodată: trăim în secolul senzațiilor!

Cine a urmărit și urmărește încă desfășurarea tristă a evenimentelor din Balcani, s'a putut ușor convinge despre aceste afirmații.

Până și foile serioase scriau... 30.000 Turci căzuți; 10.000 Bulgari greu răniți. Și cite alte imposibilități.

Nu ț-a stat pe-o clipă mintea în loc?... Trebuia să rîzi și să plîngi în același timp.

Cititorii, dornici de senzații, abia vor fi putut mistui atîtea bombasticisme. Ei, dar trăim în secolul senzațiilor și n'ăi ce face...

R. Balnojanu.

Nostalgia.

Orcît de frumoasă natura, și orcît de bune împrejurările, sînt clipe în cari ești nemulțumit.

În asemenea momente teatrul ț-i-se pare o păpușerie, personagiile dispar și nu vezi decît actori, scena dispore și nu vezi decît decorurile.

Strada ț-i-se pare ca un canal de curgere, pentru nenumăratele vanități și vicii, aparențe și mistificări, plimbate de atîtea chipuri.

Relațiile de totfelul, legături dubioase și prefăcute, mincinoase aproape mai întotdeauna.

Prietenii d'abia prind să răsără, și le vezi apunînd. Din vina cui? O Doamne, și din vina unuia, și din vina celuiialt, și a tututor, și a societății, și a obiceiurilor, și a o mie de alte lucruri.

Afacerile, căci în lumea asta nu te poți învîrți fără treburi, afacerile și interesele îți deschid repede sufletele, și înlăuntrul lor gropile cu lupi și cu vulpi sălbatice, lilieci și hiene, și totfelul de spurcăciuni și putregaiuri.

Și interesul! Nicî mamă, nicî copii, nicî frică de nimic, de moarte de viață, de pămînt sau de cer, cînd ne cheamă sfîntul interes.

Orașele? Niște cavouri monumentele, reci și urite.

Cimitirele? niște orașe cu case de peatră, zadarnice pentru niște stîrvuri.

Și în asemenea clipe, cînd toate îți apar subt aspectul lor ticălos și vremelnic, te apucă o nostalgie, un dor nemărginit, o pornire nedeslușită spre o lume cu oameni neprefăcuți și cu inimi cinstite.

Ai dori să poți face un bine fără interes, să ceri un ajutor fără înjosire, să te dai trup și suflet, fără atîtea socoteli.

Visez?

Dar dece n'ar fi, la urma urmelor, nostalgia aceasta umbra chiar a unei realități ascunse?

El Gabri.

Invitare la abonament.

Deschidem abonament nou pentru revista noastră „Progresul”, ce costă:

Pe un an 8 cor.

Pe 1/2 an 4 cor.

Pentru România și alte țări străine: 10 cor.

Abonamentul are a se plăti înainte!

Rugăm dar' pe st. abonați, vechi și noui, să ne trimită ori numărul acesta îndărăt, ori prețul abonamentului înainte, ca să nu avem mai tîrziu necazuri, și noi și restanțierii, cari ne îngreunează rosturile.

Din a noastră parte ne vom da toată silința să dăm echivalentul. Nădăjdum că și publicul cititor va lua în considerare greutatea cu cari se scoate o foae bună românească, pe care la rîndul nostru vom dezvolta-o mereu în proporția sprijinului, moral și material, de care vom fi învredniciți.

Cu toată stimă

Administrația „Progresul”,
Oravița.

IGIENĂ.

Ingrijirea de orbi.

Orb putem numi pe acela care cu ochi săi nu se mai poate orienta, ci trebuie a fi condus. În azile de orbi moderne se găsesc orbi cari se pot orienta, dar tot nu sînt înstare cu cit mai vād de a executa regulat vreun lucru; decî oameni incapabili de muncă din punct de vedere optic, trebuie socotiți de orbi.

În Japonia s'a născut în anul 830 d. Cr. prințul împărătesc *Hitoyasu*, care perzîndu-și amîndoi ochi, la etatea de 28 de ani, a testat ca după moarte toată averea sa să rămînă semenilor săi orbi, cari prin lege au dobîndit diferite favoruri și privilegii de castă deosebită, și fără grija existenței, avînd dreptul de exemplu a fi singurii masori în toată țara lor; și numai dela revoluția din 1868 încoaci au perdut orbi acele privilegii. În China au existat din vechime școli, în cari orbi s'au instruit în arta profetică.

În Europa primul azil pentru orbi a fost creat la 1260 în Paris, numit Institut de Quinze-Vingts; și tot la Paris s'a înființat la 1784 primul institut pentru instrucțiunea orbilor. În Viena s'a creat un asemenea Institut la 1804, ear în Baden, la Reidingen, la 1826, care deja la 1828 a fost trecut pe seama statului, pecind cele de până aci mai toate aveau caracter privat; și tot în Baden s'au luat de timpuriu măsuri, ca cei ieșiți din institut să fie și mai departe întru exercitarea vreunei meserii sau branșe de căștig.

Fazele prin cari au trecut orbi, au fost semnalate astfel: anticitatea i-a cinstit, epoca medie creștină i-a nutrit, cea nouă i-a instruit și mai în urmă i-a sprijinit.

Mișcările libere și exercițiile întăritoare de corp fiind la orbi mai limitate, deaceia și dezvoltarea lor pentru școală ingenerare este mai întîrziată; ear mortalitatea ceva mai mare.

Astăzi Germania are 35 de institute cu circa 2500 elevi între 8-16 ani. Cifra lor poate să se urce la vreo 3000, decî încă mai este nevoe de institute culturale. După o statistică, din toți orbi Germaniei numai vreo 8000 știu scrie.

În părțile romanice se aplică mulți institutori orbi; în Germania însă un număr mai restrîns

de aceștia, fiindcă partea educativă tot numai învățătorii cu vedere o pot valida mai bine. Și să nu se încurajeze tendințele prea expansive ale orbilor pentru emancipare și agitațiile politice, cari și în cercurile lor răzbesc.

Acum câteva cuvinte despre această chestiune și relativ la România. „Vatra luminoasă” nu este numai un institut de educație și instrucție, ci și de deprindere la meseriile practicabile de către orbi. Din cei 120 orbi și oarbe din Azil cam a 10-a parte sînt de școală și poate în toată țara să fie la 5-600 copii orbi în etatea de școală, de 8-16 ani. Adevărat că geniala *Carmen Sylva* a creat această umanitară instituție abia de 6 ani, încît de aci înainte va să ia învățămîntul intelectual și manual o formă mai precisă și temeinică; dar deja se găsesc în azil 2 liceani orbi, cari au șansa a ajunge și pe băncile universității, apoi mai mulți cultivători ai muzicii chorale și instrumentale și dibaci, lucrători în 5 ateliere ale Azilului (de împletit scaune, coșuri, pantofi, perii, frîngii și țesătorie). S'a început și instruirea masagiului și se fac pregătiri pentru învățarea acordării pianelor.

Astfel România a intrat și pe acest teren în rîndul țărilor înaintate în cultură.

Dr. Gh. Crăiniceanu.

ECONOMIE.

Prețul bucatelor.

(Piața Oraviții la 1 Ianuar 1913)		
Grîul	100 Kg. (maja metrică)	18 C. 50 fil.
Cucuruzul	" " "	12 " - "
Ovăsul	" " "	19 " - "
Carnea de vită	1 Kg.	1 " 60 "
" " vițel	" " "	1 " 80 "
" " porc	" " "	1 " 40 "
Epure 1 bucată	" " "	2 " 50 "
Slănină afumată	1 Kg.	1 " 80 "
Untură de porc	" " "	1 " 80 "
Ouăle: 7 bucăți	" " "	40 " "
Ceapa 1 Kg.	" " "	12 " "
Aiul (usturoiul) 1 Kg.	" " "	30 " "
Morcovi 1 legătură	" " "	7 " "
Petrinjei	" " "	7 " "
Mazere, uscată, 1 Kg.	" " "	80 " "
Linte, " " "	" " "	80 " "
Fasole, boabe " " "	" " "	30 " "
Mere " " "	" " "	50 " "
Nuci " " "	" " "	80 " "
Prune uscate " " "	" " "	80 " "
Lapte de vacă 1 litru	" " "	24 " "
Unt 1 Kg.	" " "	20 " "
Brînză de oae 1 Kg.	" " "	40 " "
Făină de grîu 100 Kg. Nr. 0	" " "	38 " "
" " " " " " " 1	" " "	36 " "
" " " " " " " 2	" " "	34 " "
" " " " " " " 3	" " "	32 " "
" " " " " " " 4	" " "	35 " "
" " cucuruz 100 Kg.	" " "	16 " "
Tărîțe 100 Kg.	" " "	16 " "
Finul, maja metrică,	" " "	5 " "
Lemne de ars cl. I. 1 metru cubic	" " "	" " "
" " " " II. " " "	" " "	" " "
" " " " III. " " "	" " "	" " "
Cărbunî de peatră 100 Kg.	" " "	6 " "
Cocs " " "	" " "	8 " "
Cărbunî de lemn " " "	" " "	" " "

FELURIMI.

Preoți popoarelor din părțile polului Nord. Pecum la toate popoarele neculte, așa și la popoarele nordice se află de acei oameni, cari se leagă spre cercetarea relațiilor între locuitorii pămîntului și între spirite, și mijlocesc atingerea dupăcum se cuvine.

Numele acestor oameni în general e tunguz-șaman. În cele mai multe cazuri sînt bărbați, și numai rar femei. Demnitatea de șaman se moștenește din fiu în fiu, însă acela, care voește să fie șaman, trebuie se petreacă 10 ani, ca noviciu, în Irlanda. Respectivul în decursul acestui timp trăește în singurătate, unde numai cu șamani bătrîni se întîlnește, cari îl învață, cum poate sili spiritele spre serviciu, după învățatură îl supun unui examen cu torturi mari trupesti. E o recerință la această demnitate iritabilitatea ușoară a nervilor, care însușire se poate observa mai cu seamă la șamani popoarelor samojede și jakute.

Orce zgomot mic ori ceva mișcare îi aduc în așa extaz, încît sînt gata spre omor, tocmai ca și oameni cari trăesc cu opium. Mulți își dezvoltă știința în unele părți a șamanismului, de exemplu în vindecarea boalelor, în profeție, în pescuire ori în căutarea lucrurilor pierdute etc. Aceia, cari se disting prin istețimea minilor, ori prin ceva însușire supranaturală, sînt numiți șamanii mari și vestea lor trece în multe părți. Șamani femeiești la jakuți se ocupă mai cu seamă cu vindecarea boalelor de creeri.

Ca să-și câștige mai mare autoritate, se îmbracă în vestimente neobicinuite și pe clienți îi îmbată cu multe lucruri cu intențiunea să-i convingă despre puterea lor de a porunci spiritelor.

Cîți proprietari de pămînt sînt în Ungaria?

După datele statistice, în Ungaria sînt 1,378.084 de proprietari de pămînt, — moșieri mici și mari, — și anume: Maghiari 552.401, Români 359.508, Slovaci 118.116, Nemți 142.712, Ruteni 50.875, Sîrbi 42.852, Croați 19.175, alte naționalități 22.445. Dintre Români au până la două jugăre 23.959 inși, dela 2 până la 5 jugăre 108.986 inși, dela 5 până la 10 jugăre 107.675 inși, dela 10 până la 20 jugăre 88.058 inși, dela 20 până la 50 jugăre 27.855 inși și dela 50 jugăre însus 2.975 inși. Dintre Maghiari au peste 50 jugăre 19.940 inși, ear diutre Nemți 5.506 inși.

Cîte suflete românești sînt în Ungaria?

Bisericele de legea românească din Ungaria, numără: Suflete gr.-ort. 1,806,821, gr.-cat. 1,220,643, laolaltă 3,027,464. Parohii matre are bis. gr.-ort. 1.737, gr.-cat. 1.517, laolaltă 3.256. Parohii filii are bis. gr.-ort. 523, gr.-cat. 675, laolaltă 1.198. Preoți are bis. gr.-ort. 2.170, cea gr.-cat. 1.415, laolaltă 3.385. Învățători are bis. gr.-ort. 1.730, cea gr.-cat. 1.085, laolaltă 1.735. Școale are bis. gr.-ort. 1.395, cea gr.-cat. 1.094, laolaltă 2.489.

CRONICA.

Tuturor prietinelor și cititorilor noștri: sărbători faricite!

Programul revelionului împreună cu concert și petrecerea cu dans a „Reuniunii rom. de cîntări și muzică” ce va avea loc în sala cea mare a otelului „Coroana Ung.” îl vom da în numărul viitor.

„Reuniunea de cîntări și citire gr. or. rom.” din *Oravița-română* aranjează Mercuri, a doua zi de Crăciun concert și teatru în sala dela „Coroana Ung.” din localitate.

Chorul vocal român din *Biserica-albă* aranjează un mare festival Lunî la 13 Ianuar st. n. c. în sala „Burg” cu program bogat și variat.

† Moșneagul preot *Tudor Iorga* din Slatina. după o păstorire de 73 de ani, a răposat în vîrstă de 93 de ani. Fie-i țărîna ușoară!

„Reuniunea de cîntări și muzică gr. or. rom.” din *Varadia* va da concert și teatru la 8 Ianuar, a doua zi de Crăciun.

Chorul plugarilor din *Vraniuș* aranjează concert și teatru Mercuri, a doua zi de Crăciun.

Nouî membri fondatori ai bisericii ort. rom. din *Verșeț*: d-na *Elena Dr. Méhes* și d-nul *Dr. Nicolae Imbroane* din Verșeț au dăruit cîte 500 cor. Dumnezeu să le răsplătescă!

Reuniunea rom. de cîntări și muzică din *Sasca-montană* invită la petrecerea cu cîntări, teatru, declamațiuni și dans, ce va avea loc Mercuri, a doua zi de Crăciun, în sala Kokesch.

† La Verșeț a încetat din viață, în etate de 67 ani, fruntașul Român *Vladimir Spataru*, un model de omul muncii fără preget, prin care s'a ridicat între cei dintâi bogătași ai țînutului. Doarmă lin!

Au mai demisionat din partidul muncii: deputați *Al. Erdélyi*, *Aladar Székely* și *Paul Sándor*.

Între Calafat și Vidim s'a împotmolit pe Dunăre, din cauza ceței, vaporul de pasageri „Călugăreni”, călători fiind transportați cu bărcile la Calafat.

„Reuniunea de cîntări și citire” din *Coștei* aranjează Concert și teatru în sala „Casei naționale”, cu program bogat și ales, Mercuri, 8 Ianuar n. a doua zi de Crăciun.

În presa mare se vestește că România și-a sporit flota maritimă cu noui vase de război.

Aproape de gara Pufestî (România) s'a întîmplat o groaznică ciocnire între două trenuri de marfă, din cauza nebăgării de seamă a împiegatului de serviciu. Trei morți și mai mulți răniți.

Dela 1 Ianuar c. n. s'a instituit și în *Ciclova-montană* din vecinî o agentură postală.

Fanfara din *Goraia* dă o producție cu concert și teatru în sala școalei primare din sat.

În mai multe orașe din țară s'a produs o viuă mișcare împotriva reformelor de dare.

Tînărul Român *Tafra*, care a luat doctoratul în litere la Sarbona din Paris, fiind trimis de Franța într'o misiune arheologică, a prezentat comisiei de profesori două lucrări asupra orașului Salonichi

Kinderlen-Wächter, secretarul de stat la externe al imperiului german, a decetat subit la Stuttgart.

Din prilejul jubileului de 300 ani al întemeierii dinastiei Romanov se va organiza în Petersburg și o expoziție universală.

Din Londra vine știrea, că guvernul albanez din Valona a hotărît să ofere tronul Albaniei principelui *Enric Battemberg*.

Se scrie, că cercetătorul *Lucien Gauthier* ar fi descoperit sinagoga din Capernaum, unde a predicat și învățat Isus Christos. Stilul arhitecturii de pe ziduri arată o înfrîurire romană.

În Siberia e un frig cumplit de 40 grade, încît pealocuri pleznesc șinele căilor ferate de ger.

Limba esperanto e vorba să fie introdusă și în școlile eele înalte din Budapesta.

O știre din New-York spune că la Crăciunul catolic s'ar fi săvîrșit un atentat încontra preșidentului *Taft*, ear din Delhi, capitala Indiei, vine vestea unui atentat împotriva viceregelui d'acolo.

Și în Rusia s'a primit un proiect de lege, care permite și femeilor practica de avocat.

Dintre cei 193 studenți ai facultății teologice din Cernăuți *121 sînt Români*: 9 din Ungaria, 51 din Bucovina și 61 din România; restul: 53 Ruteni, 7 Bulgari și 12 Sîrbi din diferite părți.

„Gazeta Transilvaniei” agită înființarea unei școli românești de grădînit pe una din posesiunile bisericii Sf. Nicolae din *Brașov*. Ce ideie bună!

La *Turnu-Severin* poliția a pus mîna pe o bandă de falsificatori de monede, din care face parte și bogatașul negustor G. V. Constantinescu dela „Hanul Negru”.

În ședința ținută Lunî după amiază, sub președinția lui Danef, reprezentanți Turciei au făcut comunicare reprezentanților statelor aliate balcanice, că încă nu au putut descifra instrucțiunile pe cari le-au primit d-acasă, din Constantinopol. Au cerut, deci, ca ședința să fie amînată. Li-s'a dat însă să înțeleagă, că o astfel de tactică de neconțință amîinare a desbaterilor nu va fi tolerată în viitor. Ședința s'a amînat. Popoarelor din Balcani foarte ușor poate să le vină o surprindere mare: continuarea războiului.

Consul general al Monarhiei noastre la Venezia a fost numit *Dr. Iuliu cavalier de Pușcariu*.

Savantul *Mario Reques* va ține la Sorbona din Paris un curs de filologie română, cu subiectele: limba și dialectele române, cu explicări de texte, însoțite de lucrări practice.

Dirigent al filialei „Albinei” la Brașov, înlocul d-nului *Dr. N. Vecerdea*, ieșit la pensie, a fost numit d-nul *Dr. T. Brediceanu*. Felicitări!

Primministrul Poincaré din Franța a primit candidatura pentru prezidenția republicei.

T. Kemény, membru în cabinetul de pace din Berna și Monaco, a propus ca premiul Nobel pentru pace să fie conferit M. Sale Regelui Francisc Iosif, pentru ținuta împăcătoare prin care a împedecat izbucnirea unui război european.

În foile maghiare din capitală sînt înșiruiți mai mulți Români guvernamentali, în frunte cu baronul Duca, ca indicați pentru posturile de prefecți în comitatele cu populație românească.

La Paris s'a construit un nou soi de automobile înarmate pe seama trupelar dela frontieră.

La universitatea din Budapesta s'au înscris (în sem. I.) 7814 ascultători, ș'anume: la teologie 107, la drepturi 3383, la medicină 2824, la litere 1164, la farmacie 336. La universitatea din Cluj sînt înscriși 2343 de studenți.

Ofițerul român de geniu Florian Medrea a primit decret de laudă din partea comandei corpului al II. de armată din Viena, pentru o invenție a sa prin care se face posibilă construirea unui pod de trecere în timp de 3/4, celmult 1 oră, întrecînd astfel sistemul vechi care reclama 2 1/2 ore. Distinsul ofițer se coboară dintr-o familie de țărani din Țelna (lingă Alba-Iulia).

† Un membru și fruntaș marcant al partidului național-liberal din România, Spiru Haret, fost în mai multe rînduri ministru de culte și instrucțiune publică, a decedat luni la amezăzi, într'un sanatoriu din București, unde se spusese unei operațiuni chirurgicale, care însă nu a putut fi săvîrșită, din pricina, că boala (cancer intestinal) era prea înaintată și se afla în stadiul din urmă. Decedatul fusese profesor universitar și membru al Academiei Române. S'a născut în Iași, la 15 Februar 1851. Moartea sa a provocat regrete generale printre Români de pretutindeni, ear camera și senatul român și-a ridicat ședința în semn de doliu pentru pierderea marelui patriot român. În mormîntarea i-s'a făcut Mercuri.

Ministrul de justiție, Székely Ferencz, și-a dat demisia, din pricina legii electorale, pe care nu o poate aproba, fiind din capul locului un aderent al sufragiului universal.

Tache Ionescu, ministrul de interne al României, a plecat la Londra, de astădată nu în afaceri familiare, ci pentru a da mina de ajutor ambasadorului român din Londra în chestia compesațiilor pe cari le cere România dela Bulgaria. La Paris a conferat cu Poincaré, ear la întoarcere se va opri și în Viena.

Toți funcționarii băncii „Victoria” din Arad au primit de sărbători, ca adaus de scumpete, 10 procente din leafa anuală.

La Mehadia s'a înființat o agentură a „Asociațiunii” aparținătoare despărțămîntului Caransebeș. Meritul îi revine Ex. Sale d-nului general de divizie Nicolae Cena.

La Reșița s'a introdus obligația anunțării oficiale a locuitorilor, îndeosebi a celor veniți din alte țări.

Ordinariatul din Lugoj a împărțit în acest an școlar 10.760 cor. burse pentru studenți și ajutoare pentru elevi dela meserii.

Ziarul „The New-York Evening Journal” arată pe cei mai celebri oameni din lume: Shakespeare, Columbus, Gutemberg, Newton, Iuliu Cesar, Darwin, Dante, Stephenson, Mihael Angelo, Franklin, Beethoven, Watt, Moses, Homer, Budha, Aristotel, Socrates, Sft. Paul, Confucius, Luther.

Reuniunea gr. or. de cîntări din Rachitova arangează, în sala școalei, concert și teatru, în beneficiul internatului pedagogic din Caransebeș, a doua zi de Crăciun.

Tinerimea gr. cat. din Mercina va da concert și teatru, în sala școalei gr. cat. române, Mercuri, a doua zi de Crăciun.

Domni membri onorari, fundatori și ordinar ai Reuniunii noastre, prin aceasta se convoacă la *adunarea generală* ce se va ține la 1 Ianuar st. n. 1913 Miercuri la 3 ore d. a. în sala de lectură. Obiectele: 1. Deschiderea adunării și apelul nominal. 2. Raportul comitetului. 3. Raportul casierului. 4. Raportul bibliotecarului. 5. Restaurarea comitetului și alegerea funcționarilor. 6. Compunerea bugetului pe 1913. 7. Propuneri. 8. Inchiderea adunării. *Reșița-montană*, în 9 (22) Decembre 1912. *Ignatie Herbanu*, prezident *Petru Bandu*, secretar.

La Constantinopol s'au ivit pînă acum 2300 cazuri de holeră, cu sfîrșit mortal 1120.

Prelatul popal Ioan Boroș din Lugoj a primit o nouă distincție pentru meritele sale pe terenul vieții publice.

La Berlin s'a înființat o societate a surzilor. În Germania sînt cam 500.000 de surzi.

În Lipsa studenți români au înființat și ei un chor, punînd lumea d'acolo în uimire mai ales cu frumoasele uoastre colinde.

La Verșeț a fost suspendată întregă poliția orașului, înlocuită fiind prin jandarmerie.

La facultatea juridică a universității din Budapesta s'a urcat taxa riguroaselor.

În Rusia între Don și Samarkad bîntue ciuma.

Miliardarul Carnegie din America a dăruit încă 120 milioane pentru scopuri filantropice, și are de gînd să facă noi ofrande și pentru familiile celor căzuți în războiul din Balcani.

Noul comandant al garnizoanei de honvezi din Oravița: Adam Zaccaria.

La 7 Ianuar 1913 v. se va dezvăli la Craiova bustul marelui Transilvanian Ioan Maiorescu, tatăl actualului primministru Tit Maiorescu.

M. S. Regina Elizabeta a României a împlinit Dnminecă, la 29 Decembre c. șasezecișinouă de ani, născută fiind în anul 1843.

În Budapesta la gara centrală a fos descoperită o mare înșelătorie cu bilete de tren.

În Arhangelesc (Rusia) a fost descoperită, o „Vatra Copiilor”, unde în curs de 34 ani au fost omoriți peste 1000 de copii.

La Craiova a sosit din capitală un ofițer, noaptea pela 12, cu ordine noui pentru corpul de armată din localitate. Ordinele avînd să fie transmise șefilor depozitelor de mobilizare, comandantii depozitelor de recrutare au fost chemați telegrafic pentru a li-se comunica cuprinsul acelor ordine. Telefonistul dela corp, însă, interpretînd greșit ordinul, a telefonat la toate regimentele din oraș, că s'a ordonat mobilizarea. Ofițerii s'au prezintat în puterea nopții la cazarmă, aiuriți, în ținută de companie, aflînd însăsfîrșit — greșeala tragi-comică.

Dr. Augustin Rațiu, avocat în Turda cu d-șoara Eugenia Turcu din Făgăraș, logodiș. Multe felicitări!

După ultimile date statistice România are 7.500.000, ear capitala București numără 350.000 de suflete.

Din Sighetul-Marmației vine știrea că soția țaranului Vasile Petrașcu a născut 4 copii gemeni, toți sănătoși.

Din pricina „Centrului studentesc” la Iași a izbucnic un conflict grav între rectorul Universității și Senatul universitar.

La Zenta s'au bătut doi advocați la petrecerea finală înaintea judecătoriei.

La Zomoor s'a sinucis adv. Dr. Késmárky la groapa soției sale.

„Chorul român” din Deliblata invită la Concertul împreunat cu teatru și joc, ce va avea loc la Anul-nou în ospătăria Vicea Ardeleanu.

La Alba-Iulia s'a întimplat un dublu omor, al proprietarului Publius Rozor și al soției sale. Pîn'acum au fost deținuți Gheorghe Rozor, fiul ucisilor, și Gheorghe Pușcariu, bănuți ca ucigași. Cercetarea continuă.

Judecătoria din Moscva a adus zilele-astea sentință în procesul celor 280 Jidovi, acuzați pentru că s'au prezintat cu certificate false la examenul de dentist. Dintre acuzați 183 au fost osîndiți la cîteun an de robie, împreună cu cei 9 doctori cari le-au dat mină de ajutor la falsificarea documentelor.

Poșta Redacțiunii.

Ion Bănățeanu. Primit. Se va publica în numărul viitor. Cu drag.

Lian. Foiletonul se va publica într'un alt număr viitor. Salve!

Poșta Administrațiunii.

St. A. Reșița. Primit 8 cor. abon. pro 1912.

Bibliografie.

La Administrația noastră se află de vînzare următoarele cărți:

Potpourri de Gheorghe Jianu Cor. 1—
Igienei Românilor de Dr. Gh. Crăiniceanu . 1—
Bocetele românești de Dr. Iosif Popovici — 80
Poeziile populare „ „ „ „ „ 1-60

Primit din București excelența revistă „Convorbiri Științifice și Filosofice” cu următorul interesant sumar: Em. Faguet: Aristotel. H. Poincaré: Adevărul moral și Adevărul științific. Leibnitz: Despre Fatalism. Ch. Simond: Opera lui J.-J. Rousseau. Dr. L. Büchner: Nemurirea Sufletului. M. Strajan: Spiritismul. N. Vaschide: Ce sînt visurile? Dr. F. Regnaud: Unirea sexuală. P. Painlevé: Teoria Aeroplanului (sfîrșit). Edm. Perrier: Respirația plantelor. R. Merle: Inteligența animalelor. Voitaire: Filozoful și Natura. Abonamentul 4 Lef pe un an. Redacția și Administrația: București, Calonfirescu 7.

A apărut Nr. 20. din „Cultura Creștină” revista profesorilor de teologie din Blaj, cu următorul cuprins: Dr. Victor Bojor: „Eu sînt... adevărul și viața”. Dr. Ion Bălan: Limba liturgică în biserica Românilor (III. Articol final). Dr. Ioan Sămpăleanu: Autonomia noastră bisericească (III. Articol final). Dr. Victor Macaveiu: Critică modernă și învierea lui Isus Hristos (VI Articol final) Cronică: Iacob Mureșianu (sr.); Ce ție nu-ți place, altuia nu-i face” (sr.). Cărți și Reviste: Ioan Genț: Mîngăierea sufletului (ar.); „Telegraful Român” (ar.). Telefon.

„Revista Teologică”, anul VI, numeri 18, 19, au apărut cu un cuprins bogat și variat. Apare de douăori pe lună. Redactor Dr. Nicolae Bălan. Redacția și administrația Sibiu, strada Reissenfels 11. Abonamentul 10 cor. pe an.

Editor-proprietar: Gheorghe Jianu.
Redactor-responsabil: Ilic Oravițanu.

Aviz

Dăm de știre la totnatul că la Redacția noastră, aici în Oravița, lingă banca românească „Oraviana”, am deschis la 1. Ianuar c. st. n. un

Birou de informații,

la îndămîna celorce au daraveri de orce natură atît în orașul cit și în provincia noastră întregă, exoperînd, ori inleznind fiecăruia care ne trece pragul: cumpărări și vinderi de imobile, obiecte, mașini agricole, acții etc., dînd Românilor noștri din Valea Carașului, cari ne vor cere ajutorul și alte îndrumări necesare.

Totfelul de inserțiuni și reclame se primesc spre
publicare în

„PROGRESUL“.

Banca de asigurare **Transylvania**

fondată la 1868, primește asigurări pe viață și asigurări încontra fecului și încontra grindei etc. în condiții foarte favorabile.

Valori asigurate: 105 milioane cor. — Despăgubiri plătite: 7 1/2 milioane cor. Fonduri de rezervă: 2 milioane cor.

Informațiuni la Direcțiune în Sibiu, strada Cisnădiei 5., la Agentura principală în Arad la Agentura cercuală din Oravița și la Agenturile locale de prin diferite comune românești, reprezentate prin bărbați de-ai noștri de toată încrederea.

Premiat cu marele premiu Grand Prix.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosească **crema americană, pudra americană și săpunul american**, care de-părtează de pe față și de pe mină orcefel de pete, și întrece toate mijloacele de acest fel, întrebuintate până acum. Se capătă la: **Apoteca Sfintul Gheorghe în Oravița** (peste drum de prăvălia R. Goldstein). Prețul unui borcan de cremă americană 1 coroană. Prețul pudrei americ. 1 cor. 50 fil. Prețul săpunului americ. 80 fil. Incontra durerii de dinți mai bune sînt pi-căturile americane. Prețul 1 cor.

Un

arangement de moară

cu două petri e de vînzare din mînă liberă. A se întreba la proprietarul: **Iacob Murgu** în **Ilidie (Illyéd)**, lingă Oravița.

Cine vrea marfă bună, să tîrgue în
băcănie

Gheorghe Bogdanu

pestedrum de biserica din Oravița-rom.

Cea mai bună hîrtie pentru ci-garete **Club** din fabrica Modiano.

Depoul general pentru Banat la

IGNAZ FELDMANN
în Oravița.

Se capătă în toate prăvăliile mai bune.

Farmacia „La vulturul negru“

(Apoteca bătrînă)

ORAVIȚA

Fondată la anul 1797.
Proprietatea Knoblauch din 1817.
Telefon Nr. 59.

Roma 1911.

Paris 1911, medalia de aur.

Spiritul Mentholos — Knoblauch

preparat al farmaciei „La vulturul negru“ din Oravița, prețul dela 40 fil. până la 2 cor

Kremă de lilie americană	à Cor.	1.-
Pudră de lilie americană, albă, roză și crème	„ „	1.20
Săpun de lilie americană	„ „	-.70
Pieături pentru dinți	„ „	1.-
Picături chineze pentru dinți	„ „	70.-
Esență de liqueur, rom, preparat Knoblauch,	Litru à 20 fil.	
Bomboane pentru tusa	à 20-60 „	
Esență de mușchi izlandeze specialitate engleză	à Cor.	1-1.50
„ „ „ pentru reumă	à Cor.	1.-

Leac împotriva panglcei (limbricul mare).

Mare depozit de articole de gumă, pentru bărbați și femei, legături pentru soboriști dela fabrice de primul rang indigene și străine.

Ceiece nu s'ar găsi în depozit se câștigă prompt în 2-3 zile fără nicio cheltuială. Comande dela 6 coroane însus se trimit gratuit.

Parfumerie și preparate cozmecice, cremă pentru obraz, săpunuri și alte specialități ale farmaciei se capătă la

„Apotecăria bătrînă“ a lui Max de Knoblauch în Oravița
în ulița mare, peste drum de otelul „Coroana“.

Apoteca la „Sf. Gheorghe“

Strada principală (vis-à-vis de R. Goldstein)

Oraviciiana

soțietate pe acții

fructifică toate depunerile noui cu

 5% netto.

Darea o plătește institutul.

Directiunea.

Prețuri reduse!

Din cauza mutării cu prăvălia, s'a început tîrgul de Crăciun în

Librăria Felix Weiss,

unde se vind toate articolele din depozit cu prețuri foarte reduse.

Mare asortiment în cărți cu iconi, cărți de rugăciuni, jocuri sociale.

Albunuri de totfelul, rame pentru fotografii.

Hîrtie de epistole, mape de scris granituri pentru birouri, garnituri de fumat, iconi,
și alte multe articole și cadouri de Crăciun și de anul-nou.

Bilete de vizită, bilete de crăciun și de Anul-nou! Calendare!

Opuři și broșuri

Se recomandă
a executa următoarele:

Foi periodice

INVITĂRI.

BILETE DE LOGODNĂ
după dorință și în culori

BILANTURI

ANUNȚURI FUNEBRALE

Tot felul de lucrări tipografice

ce se țin de această branșă

PROGRAME.

BILETE DE CUNUNIE
după dorință și în culori

ADRESE

BILETE DE ÎNTRARE

Tipografia „PROGRESUL”

societate pe acții

ORAVIȚA

piata mare (lîngă Moara de foc)

PRET-CURRENTURI

în or ce limbă.

NOTE

STATUTE * LIBELE

CIRCULARE

AFIȘE

Diferite tiparituri pentru bănci

Comandele primite se efectuesc cu promptitudine și cu conștiință.

CĂRȚI DE VISITĂ

diferite formate

MENU

PLICURI CU FIRMĂ

OBLIGAȚIUNI

Gărți în comisuni

PREȚURI MODERATE!

Panglici pentru morți